Raadsvoorstel
Vergadering van Oordeelsvormende vergadering

Datum vergadering	30 november 2022
Voorstel van	Olivierse
Team	Ruimtelijke ontwikkeling
Portefeuillehouder	Kruijer
Onderwerp	Vaststelling beleidskaart archeologie en cultuurhistorische elementenkaart gemeente Schagen
Openbaar	Ja

Publiekssamenvatting
Er zijn een Beleidskaart Archeologie en een Cultuurhistorische Elementenkaart van de Gemeente Schagen gemaakt. De Beleidskaart Archeologie geeft inzicht in de bekende en de te verwachten archeologische waarden in de gemeente. De kaart verschaft helderheid voor inwoners en initiatiefnemers. Voor elk gebied in de gemeente Schagen geven de kaarten inzicht in hoe om te gaan met archeologie en cultuurhistorie bij ruimtelijke ontwikkelingen en bodemingrepen. Hiermee wordt onnodig archeologisch onderzoek voorkomen en kunnen procedures worden versneld. Het zorgt ook voor een behoud van archeologische vindplaatsen en bijzonder landschappelijke of stedelijke structuren. De Omgevingswet vereist dit ook.

Voorgesteld besluit

1. De Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart van de gemeente Schagen als toetsingskader vast te stellen.
2. De Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart onderdeel te laten vormen van de Omgevingsvisie bij de eerstvolgende herziening en het Omgevingsplan.

Inleiding

Aanleiding
De aanleiding voor het maken van de Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart is de komst van de Omgevingswet. De oude beleidskaarten zijn voldoen niet aan de Omgevingswet. De wet vereist dat in het Omgevingsplan rekening wordt gehouden met het behoud van cultureel erfgoed. Archeologische bekende en te verwachten waarden moeten in het Omgevingsplan concreet worden onderbouwd. Volledig nieuw is dit niet. Ook in de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) uit 2012 was al vastgelegd dat in de ruimtelijke ordening een afweging van alle belangen, waaronder ook het cultureel erfgoed, noodzakelijk is. Alleen moeten nu de waarden van tevoren worden onderzocht en in kaart worden gebracht.
Om aan deze verplichtingen te voldoen, is door Archeologie West-Friesland een proces gestart om bestaande beleidskaarten te actualiseren en actuele kennis te verwerken. Dit heeft geresulteerd in een Archeologische Beleidskaart en een Cultuurhistorische Inventarisatiekaart. Daarop is te zien waar in het verleden mensen hebben gewoond, wat er met grond en water is gebeurd en dus wat waarde heeft. Aan de hand van de kaarten kunnen plannenmakers nu eerder zien of archeologische opgravingen nodig zijn, voordat iets gebouwd kan worden. Na vaststelling, vormen de kaarten het nieuwe beleidskader archeologie en cultuurhistorie dat voorsorteert op de Omgevingsvisie en straks als input dient voor het gemeentelijke Omgevingsplan. 'We koesteren ons cultureel erfgoed.' 'We gaan zorgvuldig om met ons landelijk gebied (..)' (Coalitieakkoord). Daarom hebben we de Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart gemaakt.
Bestuurlijk belang
De gemeente is verantwoordelijk voor de cultuurhistorie en archeologie in het eigen grondgebied. Met behulp van de kaarten kunnen we bij ruimtelijke ontwikkelingen de archeologische en cultuurhistorische belangen vroegtijdig afwegen en indien nodig behouden.

Beoogd effect

Met de Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart van de Gemeente Schagen zijn we duidelijker in onze advisering bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dankzij de kaarten is het proces vereenvoudigd, op sommige punten versoepeld, maar vooral verhelderd. Dit kan tijdswinst opleveren voor initiatiefnemers en projectontwikkelaars.

Kader

1. Het voorstel past in het **coalitieakkoord**, waarin staat: 'We koesteren ons cultureel erfgoed.', 'We gaan zorgvuldig om met ons landelijk gebied' en 'We behouden historische panden en monumenten.'
2. De beleidskaart en elementenkaart vormen een uitwerking van de doelstellingen die in de **Omgevingsvisie** in de speerpunten zijn gesteld, o.a.: 'We zorgen voor een aantrekkelijke openbare ruimte. Met een goede verdeling tussen stenen, groen en water. We zorgen voor ons cultureel erfgoed, zoals de Westfriese Omringdijk, de duinen, de terpen en de kenmerkende panden. (…)'.
3. **Omgevingswet** stelt: in een omgevingsplan wordt rekening gehouden met het behoud van cultureel erfgoed, met inbegrip van bekende of aantoonbaar te verwachten archeologische monumenten. Een gemeente moet hiervoor vooronderzoek doen en informatie over opgravingen verwerken in de beleidskaart. In feite komt het erop neer dat een gemeente de archeologische en cultuurhistorische beleidskaart moet actualiseren en onderbouwen. (art. 5.72 Bkl)
4. "**Aanwezige archeologische waarden**" zijn de plekken waar is aangetoond dat er archeologische vondsten of vindplaatsen in de bodem zitten. Bekende gebieden met hoge archeologische waarden liggen bijvoorbeeld onder en rond een kerk of kasteel. Er zijn echter ook plekken waar dit niet zeker is, maar waar op basis van kennis, onderzoek en opgravingen in de omgeving verwacht wordt dat er archeologische vindplaatsen aanwezig zijn. Dit zijn de "te verwachten waarden". Het gaat bijvoorbeeld om plekken waarvan men verwacht dat daar ooit bewoning is geweest. Daarnaast zijn er ook gebieden met cultuurhistorische waarden. Deze waarden liggen bovengronds. Gebieden van cultuurhistorische waarde kunnen bijvoorbeeld zijn: inpolderingen, dijken, terpen, buitenplaatsen, eendenkooien, molenplaatsen, waterlopen of een oude tramlijn.

Argumentatie

1. *De Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart leveren tijdsbesparing op*. In de geactualiseerde beleidskaart en elementenkaart is zorgvuldig afgewogen of een gebied waardevol genoeg is om te beschermen. In de oude beleidskaarten waren gebieden onnodig beschermd. Gebieden waarvan het landschap in het verleden is ruilverkaveld en waarvan de oorspronkelijke structuur niet meer te herkennen is, hadden toch een 'dubbelbestemming archeologie'. Tevens zijn reeds vrijgegeven gebieden - dit zijn gebieden waar al is opgegraven en waar geen archeologische vondsten meer aanwezig zijn - in de beleidskaart verwerkt. Dat zorgt voor tijdwinst voor ontwikkelaars en initiatiefnemers.
2. *Initiatiefnemers weten in een vroeg stadium waar ze aan toe zijn.* Voor elk gebied in de gemeente Schagen geven de kaarten snel inzicht in hoe om te gaan met archeologie en cultuurhistorie bij ruimtelijke ontwikkelingen en bodemingrepen. Dat geldt voor bouwplannen, bestemmingsplanwijzigingen, veranderingen in het openbaar gebied en graafwerkzaamheden. Doordat snel inzicht is in de geschiedenis en het verhaal van een gebied, kan het ook een inspiratiebron vormen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast is er minder risico op het verdwijnen van archeologische vindplaatsen of bijzonder landschappelijke of stedelijke structuren.
3. *De Beleidskaart Archeologie zorgt voor rechtsgelijkheid.* In de oude beleidskaarten van de voormalige gemeentes Harenkarspel, de Zijpe en Schagen golden verschillende regels. Dat betekende dat een inwoner van de voormalige gemeente Harenkarspel ten aanzien van archeologie met andere regelgeving te maken had, dan een inwoner van de voormalige gemeente Schagen. In de geactualiseerde Beleidskaart Archeologie zijn de beleidsregels gelijk getrokken, zodat iedereen in de gemeente met dezelfde regels te maken heeft.
4. *De beleidskaart is 'Omgevingswet-proof'*. Met de geactualiseerde beleidskaart voldoen we aan de wettelijke eisen. De Omgevingswet verplicht dat er voor een omgevingsplan een actueel en deskundig archeologie- en erfgoedbeleid moet zijn. Zodat inzichtelijk is waar men voorzichtig moet zijn met graafwerk. Hieraan voldoen we door de vaststelling van de Beleidskaart Archeologie. Ook is provinciaal beleid in de geactualiseerde kaarten meegenomen.

Alternatieven

Alternatief is om de Beleidskaart Archeologie en Cultuurhistorische Elementenkaart Gemeente Schagen niet vast te stellen. Het nadeel daarvan is dat de huidige (oude) beleidskaarten niet Omgevingswet-proof zijn en onnodig onderzoek verplichten.

Maatschappelijk draagvlak

De kaarten zijn opgesteld met behulp van een participatietraject. Leden van historische verenigingen in de gemeente en het Zijper Landschap hebben actief aan de totstandkoming van de beleidskaarten bijgedragen. In de

vorm van rondetafelgesprekken hebben zij hun bevindingen gegeven, die in de kaarten zijn verwerkt. Hun kennis van de lokale geschiedenis en het landschap is daarmee in de beleidskaarten opgenomen. Projectontwikkelaars willen vaker maatschappelijk verantwoord ondernemen. De waarde uit het verleden en de waarde in de toekomst maakt onderdeel uit van hun bouwplannen en ruimtelijke ontwikkelingen. Kennis van de geschiedenis van een gebied levert een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. Het kan een inspiratiebron vormen voor de architectuur, stedenbouwkundige inrichting of het landschappelijke ontwerp. Deze aspecten voeden de verwachting dat er ruim voldoende draagvlak is voor een goede, digitaal toegankelijke, Archeologische Beleidskaart en Cultuurhistorische Elementenkaart.

Financiële consequenties

Het vaststellen van de beleidskaart levert vooral financiële voordelen op, omdat sneller inzichtelijk is of er archeologisch onderzoek nodig is (tijdswinst) en er gebieden zijn vrijgegeven. De uren die zijn uitgetrokken om de beleidskaart te maken, zijn eerder al begroot. In het geval dat er specifieke uitvoeringsmaatregelen of in te voeren instrumenten financiële consequenties hebben, leggen we dit in een raadsvoorstel of de begroting voor.

Communicatie

Na vaststelling van de beleidskaart en elementenkaart, wordt dit bekend gemaakt op de gebruikelijke manieren en communicatiekanalen. Daarnaast vindt er een persmoment plaats. De beleidskaart is na vaststelling te raadplegen via de website www.schagen.nl onder het thema monumenten en archeologie.

Realisatie van het besluit

De vastgestelde Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorie Elementenkaart Gemeente Schagen vormen na het inwerkingtreden van de Omgevingswet input voor het Omgevingsplan. Vóór die tijd zijn ze de onderlegger bij actualisatie van bestemmingsplannen. Bij de eerstvolgende herziening vormen de kaarten ook onderdeel van de Omgevingsvisie. De kaarten worden bij de herziening als bijlage aan de Omgevingsvisie worden toegevoegd. Volgens de wet is het de bedoeling dat de burger ook digitaal inzicht krijgt in de bekende en te verwachten archeologische waarden. Na vaststelling van de kaarten wordt gestart met het digitaal toegankelijk maken van de kaarten.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schagen,

gemeentesecretaris	burgemeester
De heer A. Meijer	Mevrouw M.J.P. van Kampen-Nouwen

Bijlagen

1. Persbericht beleidskaart archeologie en cultuurhistorische elementenkaart
2. Toelichting Beleidskaart Schagen 2022
3. Beleidskaart Archeologie 2022.
4. Cultuurhistorische Elementenkaart 2022

Concept Raadsbesluit

Vergadering van …

Vaststelling beleidskaart archeologie en cultuurhistorische elementenkaart gemeente Schagen

De Gemeenteraad van de gemeente Schagen,

besluit

1. De Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart van de gemeente Schagen als toetsingskader vast te stellen.
2. De Beleidskaart Archeologie en de Cultuurhistorische Elementenkaart onderdeel te laten vormen van de Omgevingsvisie bij de eerstvolgende herziening en het Omgevingsplan.

Aldus besloten in de vergadering van...

De Gemeenteraad van de gemeente Schagen,